

PROGRESS

könyvek

PETŐ PÉTER

Lesgól

Az Orbán-rendszer sportpolitikája

PROGRESS

könyvek

PETŐ PÉTER

LESGÓL

Az Orbán-rendszer sportpolitikája

Noran Libro
Budapest, 2020

PROGRESS Könyvek

A kiadvány megjelenését a
PROGRESS ALAPÍTVÁNY
támogatta

Kuratórium:

ÁGH ATTILA elnök

FLECK ZOLTÁN, KOCSIS ANDRÁS SÁNDOR tagok

Minden jog fentartva
ISBN 978-963-517-092-0

© Pető Péter, 2020
© Noran Libro Kiadó, 2020

TARTALOM

I.	BEVEZETÉS	7
II.	A FUTBALL MINT GULYÁSLEVES	11
III.	A TAOIZMUS, A MAGYAR SPORT VALLÁSA	25
IV.	A NER-LOVAGOK OLIMPIAI ÁLMA	42
V.	SPORTRENDSZERVÁLTÁS	54
VI.	TÖBB MINT SPORTMINISZTER	75
VII.	TUDTÁK, MERTÉK, TETTÉK	83
VIII.	GÓL VAGY NEM GÓL	95

I.

BEVEZETÉS

Futball és hatalom. A játék, amelyet mindennél jobban szeret, valamint a politika kulcsa, aminek megszerzése és megtartása a leginkább motiválja.

Az nem véletlen, hogy egy szakpolitika bemutatása és értékelése a lehető legritkább esetben kezdődik egy politikus karakterének, preferencia-listájának ismertetésével, ám a főszabálytól most eltekintek, mert aktuális témánk Orbán Viktor és a sport kapcsolata.

A 2010-ben újra hatalomra került politikus sportpolitikájának megértésére akkor van leginkább esély, magyarázatára pedig akkor kínálkozik a legkonzisztensebb válasz, ha első körben a miniszterelnök labdarúgáshoz és hatalomhoz való viszonyát próbáljuk leírni. Ez a kísérlet ugyanis elvezet olyan érzelmi és politikai racionalitásokhoz, amelyek hozzájárulnak az intézkedések sorrendjének, a befektetések logikájának értéséhez, egyúttal beszélnek a szektorba küldött irdatlan erőforrások mértékének miértjéről is.

Hogy a sport az Orbán-korszak politikájának kulcsterülete lett, nem lephetett meg senkit, hiszen a Fidesz elnöke egyszerűen betartotta azt, amit ígért. Elvégre már a 2010-es választás előtt leszögezte: nemzetstratégiai ágazattá emeli a sportot, amennyiben pártja győz a megméretésen.

Az egyenlőségpárti politika nevében fellépő képviselők a 2002 és 2010 közötti baloldali-liberális kormányzás idején magyarázhatatlan módon adták fel a sportpolitikát. Ennek a döntésnek a politikai irracionalitása szembetűnő, hiszen elég csak abba belegondolni, hányan sportolnak Magyarországon, mennyien fogyasztanak sporttartalmat, mennyien fizetnek

a sportért drukkerként, konditerem-használóként, mezvásárlóként. Arról nem is szólva, milyen közösségi erőt és összetartozást képesek megjeleníteni idehaza a sportban, különösen a labdarúgásban elért sikerek. Olyasféle kollektív érzelmi indulatot keltenek, amire sohasem lehetnek alkalmasak például a kultúrában, a tudományban mutatott teljesítmények. Hiába kapna holnap Nobel-díjat Krasznahorkai László, e hír nem kergetné a körútra nemzeti színekben tomboló magyarok tízezreit, ahogyan a 2016-os labdarúgó Európa-bajnokságon elért eredmények tették. Ahogyan fontos azt is megjegyezni, nem változtatják partihelyszínné a körutat a kajak-kenuban, a sportlövészetben, a vívásban elért sikerek sem, miként a kocsmában is kevesebb szó esik e sportágak mindennapjairól. Empirikus adatfelvételeink alkalmával sohasem lettünk még arra figyelmesek, hogy a vendéglátóipari egység közönsége az öttusa vagy birkózás magyar bajnokságára kapcsolhatja a tévét: azaz elsősorban a futballról beszélünk, amikor közösségi hatalomról szólunk, a labdarúgást csak másodsorban követi a többi csapatsportág.

Ennek a nyilvánvaló tudásnak a hiányára inkább vannak érzelmi, mint egzakt válaszaink. A baloldaltól érkező, véleményem szerint alapvető eszmei tévedésből, a sport társadalomban és közösségépítésben játszott szerepének nem értéséből fakadó elemi versenysportellenesség, a liberális humán értelmiség politikai befolyása, kulturális elitizmusa, a korszak liberalizált és technokrata baloldalisága, valamint a futballszurkolók idehaza eredendően jobboldali, döntően szélsőjobboldali kultúrája együttesen sodorhatta el a sportot a baloldali politikacsinalás homlokteréből. Ma már az akkorinál is nyilvánvalóbb, hogy a sport Magyarországon a baloldali populizmus, a közösségépítés fontos eszköze lehetne, nem melleleg pedig az oktatás melletti alternatívaként megjeleníthető mobilitási csatorna. Csakhogy e teret a baloldali politika már nehezen beláthatóan tudná visszafoglalni, nincs ugyanis másik szféra,

amelyet ilyen erősen, ennyire stabilan, de legfőképpen ennyire megérdemelten uralna a Fidesz és a jobboldal. Lehetetlen elvitatni elkötelezettségüket, amennyiben a legfontosabb ügyek közé emelték a sportot, korábban elképzelhetetlen mennyiségű pénzt öntöttek a szektorba, jogszabály-módosítások sorával javították a benne dolgozók lehetőségeit, miközben alapvetően újították meg a sportinfrastruktúrát Magyarországon. Tették ezt úgy, hogy vállalták a túlfinanszírozásnak köszönhetően mind növekvő politikai kockázatot is.

Ez a totális térfoglalás Orbán Viktor futballhoz és hatalomhoz fűződő viszonyából következik. Amikor e témában érzelmi racionalitásról írok, akkor arra a kifejezésben tomboló feszültségre, feloldhatatlan ellentétre utalok, amely az egész orbáni sportpolitikát jellemzi. A kormányfő ugyanis kivételes politikai bravúrt akart végrehajtani, amikor a számára kiemelten fontos terület totális újjáépítését, az álmát politikailag racionális keretbe helyezte, azaz a hatalom megtartásának egyik eszközeként alakította. Ebben a szövegben emellett érvelek majd, hogy Orbán ezen a területen alkalmazott módszereivel, kialakított modelljével két kibékíthetetlen logikát próbált egyesíteni: a verseny- és teljesítményalapú, az egyenlő feltételek megteremtésére irányuló sportlogikát azzal a hatalmi logikával, amelyben a feltételrendszer átszabása, a hűség jutalmazása, a járadékos rétegek megteremtése, a függőségi szisztémák stabilizálása volt építkezésének kulcsa. Miközben jelenlegi tudásunk szerint a sportban nem hozhatnak fenntartható fejlődést és eredményeket a politikai hatalom megtartásában kulcsszerpet kapó modellek és gyakorlatok. Aligha van terület, amelyen könnyörtelenebbül gyilkolna a korrupció, mint a sport.

Ez a szöveg tehát a karambol bemutatását kísérli meg, ennek érdekében több szakaszban mutatja be az orbáni sportpolitika pilléreit. A második fejezetben a futball és a stadionépítés, a harmadikban a tao-rendszer, a negyedikben az olimpiai projekt, az ötödikben az ötkarikás sportágakra fókuszáló

sportrendszer átalakulása, a hatodikban az egy időszakban a komplett futballon kívüli sportvilágért felelő, több mint sportminiszteri posztot betöltő Borkai Zsolt felemelkedése és bukása, a hetedikben az e részeket összekötő politika elemzése, a korrupció okozta kár kerül a fókuszba, hogy aztán a nyolcadikban összegezzem a tanulságokat.

Hogy végre kiderülhessen, mit is jelent, ha végül lesgól lesz a kormány sportpolitikája.